

תוכנית לימוד לסמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

“מורנו” להחזיר עטרה ליושנה

סמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

Dedicated in honor of

Jacqueline and Chaim Maltz

by their loving children Michael and Rivka Reena Maltz

מכון גבוה
ללימודי היהדות
ירושלים

The Laws of Bishul (Unit #12)

Food That May Be Left on the Flame as Shabbat Begins

Unit #25

In the previous unit we learned about the *gezera* prohibiting leaving food on the flame as Shabbat begins. In this unit we will learn the limits of this *gezera*.

א. קדירה חייטא

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד ב

והשתא דאמר מר: גזירה שמא יחתה בגחלים, האי קדירה חייטא - שרי לאנוחה ערב שבת עם חשיכה בתנורא מאי טעמא - כיון דלא חזי לאורתא אסוחי מסח דעתיה מיניה, ולא אתי לחתויי גחלים. ובשיל - שפיר דמי, בשיל ולא בשיל - אסיר. ואי שדא ביה גרמא חייא - שפיר דמי.

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד ב

והשתא דאמר מר - דהנחת קדירה לא אסירא אלא משום חתייה האי קדירה חייטא שפיר דמי - להשהותה לכתחלה מבעוד יום בתנור, והיא מתבשלת כל הלילה, דודאי חייטא לאו אדעתא למיכלה לאורתא אנחה התם, ומשום למחר - לא אתי לחתויי, שהרי יש לה שהות גדול ובשיל שפיר דמי - מבושלת כל צרכה - שפיר דמי להניחה, דלא בעי חיתוי. שדא ביה גרמא חייא - דלאו דעתיה למיכליה לאורתא

חברותא שבת דף יח עמוד ב

והשתא דאמר מר שטעם האיסור בהנחת קדירה על האש בערב שבת, הוא משום גזירה שמא יחתה בגחלים בשבת, האי קדירה חייטא [שיש בה בשר חי], שלא התחילה להתבשל כלל קודם השבת, שרי לאנוחה בערב שבת עם חשיכה בתנורא. ולא חיישינן בה לשמא יחתה. מאי טעמא? - כיון דלא חזי לאוכלה לאורתא [בליל שבת], אסוחי מסח דעתיה מיניה עד למחר, ולא אתי לחתויי גחלים. דלא חיישינן לחיתוי, אלא בתבשילים הראויים לאוכלם בלילה. אבל בתבשיל שאין ראוי עתה לאכילה אלא למחר, ליכא למיחש. משום שלצורך מחר לא יבוא לחתות, שהרי יש לה שהות גדולה במשך כל הלילה, ובין כך יתבשל יפה אף בלא חיתוי. וכן אם הקדירה כבר בשיל כל צרכה, שפיר דמי. כיון ששוב אינה צריכה חיתוי, וליכא למיחש בה שמא יחתה. אבל קדירה דבשיל קצת ולא בשיל כל צרכה, אסור להשהותה בתנור או על גבי כירה. ואף בקדירה דבשיל ולא בשיל - אי שדא ביה גרמא חייא [חתיכה שאינה מבושלת כלל] שאינה ראויה לאוכלה בלילה, שפיר דמי, ומותר להשהותה בתנור. שמחמת חתיכה זו, הרי הוא מסיח דעתו מכל הקדירה, עד למחר.

The Gemara defines the limits of the *gezera*.

The concern is that one might stoke the coals in order to quicken the cooking.

There is no such concern in the extreme cases – if the food is already cooked, there is no need to hasten the cooking. If it isn't cooked at all (*kdera chayta*), and will not get cooked that evening, a person will not be interested in rushing the cooking either. The problematic range is where it is somewhat cooked, but not fully.

The Gemara adds that even so, if an uncooked piece is added, leaving it on the open flame is permissible as well.

The Rambam rules the Gemara:

רמב"ם הלכות שבת פרק ג הלכה ח

תבשיל חי שלא בשל כלל מותר לשהותו על גבי האש בין בכירה וכופח בין בתנור, וכן תבשיל שבשל ולא בשל כל צרכו או בשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו אם השליך לתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות נעשה הכל כתבשיל חי ומותר לשהותו על האש אף על פי שלא גרף ולא כסה, מפני שכבר הסיח דעתו ממנו ואינו בא לחתות בגחלים

עססיות ותורמוסין

In unit #10 we learned that Beit Hillel and Shammai argued whether one's appliances may work on Shabbat. The Gemara (Shabbat 17-19) discusses this at length, and brings several examples in which Beit Hillel agree with Beit Shammai's stringency, for various reasons:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד ב

תנו רבנן: לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמוסין ותניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה ... לימא בית שמאי היא ולא בית הלל! - אפילו תימא בית הלל, גזירה שמא יחתה בגחלים

The berayta says that עססיות ותורמוסין may not be left on the flame when Shabbat begins. The Gemara says that Beit Hillel accept this ruling, in accordance with our *gezera*.

But this beraita is referring to raw vegetables. If they are raw, we learned that the *gezera* should not apply!

In the Rishonim we find three answers:

רש"י מסכת שבת דף יח עמוד ב

עססיות ותורמוסין - מיני קטניות, וצריכין בישול יותר. והאי קדירה חייאתא ... לא דמי לעססיות ותורמוסין שאין כל הלילה והיום די להן.

Rashi says that these vegetables take so long to cook, that the night and day may not be sufficient. Therefore a person may be tempted to stoke the coals.

The Rambam explains the exact opposite:

רמב"ם הלכות שבת פרק ג הלכה יב

לא ימלא אדם קדרה עססיות ותורמוסין או חבית של מים ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה וישהה אותן, שאלו וכל כיוצא בהן אף על פי שלא בשלו כל עיקר כתבשיל שלא בשל כל צרכו הן מפני שאין צריכין בישול הרבה ודעתן עליהן לאכלן לאלתר, ולפיכך אסור לשהותן בתנור.

מגיד משנה הלכות שבת פרק ג הלכה יב

ופירש רבינו שהטעם באלו מפני שהן קלי הבשול ודינן כדין תבשיל שלא בשל כל צרכו.

The idea of the leniency is that the food will not be ready in the evening, and therefore one will not be tempted to stoke the coals. The Rambam says that these vegetables cook so *fast* that the concern applies to them, even if they were placed on the flame raw right before Shabbat.

The Beur Halacha defines the relevant timeframe:

ביאור הלכה סימן רנג סעיף א ד"ה * מסיח דעתו

נראה דאפילו אם התנור חומו רב ויכול להתבשל באיזו שעות בלילה במשך הזמן, אף על פי כן, אם אין דרכן של בני אדם להמתין בסעודתם כל כך, בודאי אסוחי מסח דעתיה מיניה ולא אתי לחתויי. וכן מורה לשון הרמב"ם בדין י"ד שכתב גבי עססיות ותורמוסין "מפני שאין צריכין בישול רב ודעתו עליהן לאכלן לאלתר", משמע הא גבי קידרא חייאתא שלא יוכל לאכול לאלתר, בזמן שדרך בני אדם אוכלין, לא גזרו חכמים, כיון שאין דעתו לאכול אז.

The *gezera* is concerned is that one may stoke the coals in order to hasten the cooking of the food, thus rendering it edible on Friday night. The leniency regarding placing uncooked food assumes that the food will not be ready on Friday night, even if the coals are stoked. Therefore the Beur Halacha says that the leniency is applicable as long as the food will not be ready in time to be eaten on Friday night, close enough to the seuda.

It seems that Rashi and the Rambam are arguing about the what עססיות ותורמוסין are, but not about the application of *kdera chayta*.

Rashi teaches us that the uncooked food must get cooked by morning.

The Rambam teaches us that uncooked food that can be ready during the evening is prohibited as well.

How "uncooked" does the food need to be?

The Rashba quotes Rav Hai Gaon who proposes a third answer:

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף יח עמוד ב

אבל לרבינו האי גאון ז"ל מצאתי שכתב בפרק כירה דקדרא חייתא דשריא לאו חייתא ממש קאמר, שאילו צונן ממש אסור להניח בין השמשות והיינו טעמא דעססיות ותורמוסין, אלא קדרא חייתא זו היא שחמה דלא התחילה לבשל, עד כאן, ואינו עולה יפה לפי דעתו.

Rav Hai Gaon explains that that the uncooked food needs to be hot when Shabbat begins. The Rosh Yosef (Pri Megadim's commentary on the Gemara) explains:

ראש יוסף מסכת שבת דף יח עמוד ב

שיטת רב האי גאון ז"ל דחייתא שרי בחמה, על כל פנים, מה שאין כן צוננת לגמרי, מחתה לא למהר הבישול, אלא להתחמם.

One may not be worried that the food will not cook if it sits on the fire all night. But if the food is cold, a person may be worried that the initial heating will take too long and it won't cook. Therefore Rav Hai Hai says that the *kdera chyta* may be left on the flame only if it is hot when Shabbat begins.

The Rashba disagrees, and le'Halacha we hold like him.

But this raises the opposite concern – can hot uncooked food be considered *kdera chyta*, or must it be cold for this leniency to apply?

משנה ברורה סימן רנג ס"ק יא

אפילו הוחם התבשיל נמי מותר להשהות, ולא גזרינן שמא יחתה, כיון דעצם הבישול לא נתבשל כלל

The Mishna Berurah says that as long as the food is uncooked, the leniency applies, even if it is hot. The Chazon Ish says that the line between "hot" and "uncooked" is problematic:

חזון איש אורח חיים סימן לז אות כב

נראה דרצונו לומר דהוחם ולא הגיע ליד סולדת, אבל כל שהגיע ליד סולדת, היינו התחלת הבישול. ולכאורה נפל בבירא דין קדירה חייתא, שהרי אי אפשר לצמצם לתת סמוך לשקיעת החמה, וכשמקדים הרי בשיל קצת קודם שקיעת החמה, אבל השתא דבעינן התחלת הבישול, שפיר נותן קודם שקיעת החמה באופן שלא יהיה עדיין יד סולדת בשעת שקיעת החמה

The Chazon Ish says that once the food reaches *yad soledet*, it has started cooking. Considering the need to begin Shabbat well before sunset (that we will study in unit 27), the food will surely warm up before Shabbat begins. Therefore he concludes: the food must be cold when placed on the flame, that way it will be warm (but not *yad soledet*!) when Shabbat actually begins.

Rav Karelitz disagrees with his assumption:

חוט שני חלק ב' פרק כ"ו אות ד פיסקה א

נראה דהפירוש "סמוך לשקיעת החמה" היינו סמוך לזמן קבלתו את השבת ולא ממש שקיעת החמה, דאטו מיירי במי שאינו מוסיף מחול על קודש?

Rav Karelitz says that the Amoraim were surely assuming that people were complying with *tosefet* Shabbat, and yet stated this leniency. It follows that when we say that the food is uncooked as Shabbat begins, it refers to when the person accepts Shabbat, not the objective time Shabbat begins.

❖ הרחבות – איך הסביר החזון איש את המקרה של 'גרמא חיה'?

Summary:

The Gemara (Shabbat 18b) says that one may leave uncooked food (*kdera chayta*) on the flame as Shabbat begins, despite the *gezera*, since a person assumes that it will not be ready that evening, there is no concern that he will be tempted to stoke the flames.

Despite this, the Gemara says that uncooked עססיות ותורמוסין may not be left on the flame. Why does the *kdera chyta* leniency not apply to them?

Rashi: they may not be ready on Shabbat day either. We learn here that it is not enough that the food cannot be ready on Friday night for the leniency to apply. It needs to be food that *will* get cooked by Shabbat day.

Rambam: they cook too fast, and can be ready for eating Friday night. The Biur Halacha explains that anything that can feasibly be ready at hours in which people may eat them Friday night cannot be considered *kdera chayta*.

Rav Hai Gaon: *kdera chayta* must be warm when Shabbat begins, otherwise one might be concerned that the warming will take too long and it won't cook.

Mishna Berurah says that *kdera chayta* applies to any uncooked food that will not be ready Friday night, whether it is hot or cold when Shabbat begins.

Chazon Ish says that the food may be warm, but not *yad soledet*, since that is already somewhat cooked. He adds that the food must be actually cold when placed on the fire, otherwise it will be too hot by the time Shabbat actually begins!

Rav Karelitz disagrees, positing that the *kdera chayta* is defined by whether it is cooked when the person accepts Shabbat, not when Shabbat objectively begins.

Distraction, or reality?

Rashi and the Rambam defined *kdera chayta* by the way the food cooks – food that cooks too fast or too slow may not be included in this leniency. The Tur follows suit:

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רנג

אם נתן בה חתיכה חיה מותר כאילו היתה כולה חיה שהרי הסיח דעתו ממנה בשביל החתיכה החיה שאינה יכולה להתבשל עד למחר.

The gemara and Rishonim say that the reason is that the person's mind is not on this food, therefore allaying any temptation of stoking the coals.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת שבת פרק ג משנה א

וכן אם היה התבשיל בשיל ולא בשיל ונתן בו בעת ההטמנה דבר חי, בשר או ירקות. הרי זה מותר להשהותו על גבי גחלים מפני שהוא מסיח דעתו

The Kesef Mishne points out that the Rambam added the example of adding vegetables, which generally cook faster!

כסף משנה הלכות שבת פרק ג הלכה ח

לכאורה נראה דדוקא במשליך לתוכו אבר חי שאי אפשר להתבשל בלילה משום דמסיח דעתיה מיניה. אבל בפירוש המשנה כתב רבינו וזה לשונו "וכשתבשל בשיל ולא בשיל ישימו בו בעת הטמנתו דבר חי, כגון בשר או ירק ויהא מותר להשהותו על גבי גחלים, מפני שהוא מסיח דעתו" עכ"ל. נראה מדבריו שאפילו נתן בה דבר שאפשר להתבשל מבעוד יום, כמו ירק וכיוצא בו, שרי, דכיון שעשה מעשה המוכיח שמסיח דעתו ממנה מיידך ולא אתי לחתויי דומיא דשרי לשהות ע"ג כירה קטומה וסגי לה בקטימה כל דהו משום דכיון דעבד בה היכרא מיידך ליה ולא אתי לחתויי.

The Kesef Mishne proves from this addition that the leniency does not necessarily depend on whether the food cooks that evening, but on the person's mindset. If to his mind the food will not cook that evening, the leniency is applicable, even if it will cook.

This seems to contradict what the Rambam said about עססיות ותורמוסין! The Rambam said that one may not put a pot full of those since they cook too fast!

אבן האזל הלכות שבת פרק ג הלכה ח

אכן נראה דיש ליישב לפי דברי הכסף משנה, דעיקר הטעם לפי שעשה מעשה המוכיח דאם כן לא שייך זה אלא בנתן דבר חי בקדירה שבשיל ולא בשיל, אבל אם כל הקדירה היא מדברים שאפשר להתבשל לאלתר אין כאן היכר ולכן אסור, והטור שכתב דוקא בשר כתב באמת דאם נתן בו חתיכה חיה מותר כאילו היתה כולה חיה ולא חילק בין זה לזה.

Even Ha'Ezel reminds us of the Gemara:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד ב

השתא דאמר מר: גזירה שמא יחתה בגחלים, האי קדירה חיינתא - שרי לאנוחה ערב שבת עם חשיכה בתנורא מאי טעמא - כיון דלא חזי לאורתא אסוחי מסח דעתיה מיניה, ולא אתי לחתויי גחלים.

ובשיל - שפיר דמי, בשיל ולא בשיל - אסיר. ואי שדא ביה גרמא חייא - שפיר דמי.

He explains that these are two different levels of leniency:

In the second case, a person went out of his way to add something uncooked right before Shabbat. Why would anyone do that? Presumably the only reason is to make a point of it, reminding us not to touch the pot until morning.

In the first case, the entire pot is uncooked. Why? Well, either because they were being careful not to cook it until the last minute. Or because they didn't get a chance earlier! The reason is not as clear in this case; therefore the leniency is applicable only if the food will actually not cook until morning.

Many Poskim did not accept the Kesef Mishne's leniency:

ט"ז אורח חיים סימן רנג ס"ק ב

ברמב"ם בפירוש המשנה כתוב 'כגון בשר או ירק', למד ב"י מזה – אפילו נתן בו דבר שאפשר להתבשל מבעוד יום שרי, כיון שעשה מעשה המוכיח שמסיח דעתו ממנו מדכר, ולא אתי לחתויי. אבל בחבורו כתב הרמב"ם "אבר חי", משמע דווקא בשר, וכך ראוי להלכה.

The Taz says that the leniency only applies to meat. Though if we were to find legumes and grains that require the entire night to cook, obviously they would be included in this leniency. Context matters, as is clear from the Chazon Ish:

חזון איש אורח חיים סימן לו אות ג

על דבר היורה הקבועה בתנור, וממלאים אותה מים מערב שבת ומסיקים אור רפה (אש חלשה) תחתיה, והאור תחתיה כל הלילה, ובהשכמת הבוקר מרתחת מימיה, נראה שאפשר להקל מדין קדירה חייתא ... נהי דבמים אסור ... מכל מקום בהוסיף מים כל כך שקשה רתיחתו יותר מבישול בשר, נראה דריבוי המים נידון כ'שדא בה גרמא חייה'.

The Chazon Ish says that the leniency of *kdera chayta* would not normally apply to water, but it can apply to a large water tank, that needs to sit on the flame all night and will only reach a boil in the morning.

Context matters. Not all meat is the same, and not all vegetables are alike. We cannot compare chicken breast (that cooks very fast) with a brisket, nor can we compare peas, that require virtually no cooking, to beans, that can take hours to soften properly.

Designation

It seems that the Poskim say that distraction from the food is not enough to be considered *kdera chayta*. Maybe the reason for that is that the distraction is passive. Is a positive intention of using that dish only for the day meal sufficient to render it *kdera chayta*?

ספר כלבו סימן לא

... אם השליך לתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות, נעשה הכל כתבשיל חי, ומותר להשהותו על האש, ואף על פי שלא גרף ולא כסה, מפני שכבר הסיח דעתו ממנו והראה שלא רצה לאכול ממנו בלילי שבת, ואין לחוש שמא יחתה, ועל כן פשט המנהג לאכול חמין בשבת ולהשהותו על גבי האש ואף על גב דמצטמק ויפה לו לפי שמסיחין דעתן ממנו.

מרדכי מסכת שבת הגהות מרדכי פרק יציאות השבת רמז תנד

כתב ראב"י מה שנהגו להטמין קדירה בגחלים בערב שבת ... משום שמא יחתה ליכא ... ועוד [שהרי] מונחת לצורך למחר.

It sounds like these Rishonim base the leniency mainly on the intention of using the food on the following day! The Tur emphasizes throughout the *siman* that the *gezera* applies to food that may be eaten that evening:

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רנג

אסור ליתן עליה תבשיל מבעוד יום, להשהותו עליה לצורך הלילה, אלא אם כן
וכל זה בענין שהייה לצורך הלילה

The Beit Yosef raises the possibility that the Tur was hinting that if the food is clearly set aside for the daytime, the *gezera* does not apply:

בית יוסף אורח חיים סימן רנג

ומה שכתב רבינו (הטור) "וכל זה בענין שהייה לצורך הלילה", וכן מה שכתב בתחלת הסימן "אסור ליתן עליה תבשיל מבעוד יום להשהותו עליה לצורך הלילה" –

- א. יש לפרש ד"לצורך הלילה", לאו דווקא, דהוא הדין במשהה לצורך מחר, אלא דמשום דאורחא דמילתא ...
- ב. ואפשר דדווקא נקט לצורך הלילה, דאילו לצורך מחר בכל גוונא שרי לשהויי ... אפילו התחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי, דכל לצורך מחר מסח דעתיה ולא אתי לחתויי.

Though he ends off saying that most Poskim did not accept this differentiation:

אבל לא ראיתי בדברי שום פוסק זולתם שחילק בכך.

Therefore, the Tur probably did not mean it either

❖ הרחבות – האם כל אוכל מיועד לסעודה מסוימת? הערת החזון איש על שיטת הכלבו

Later Poskim say that if need be, this leniency may be used:

ביאור הלכה סימן רנג ד"ה 'להשהותו עליה'

מדינא אין לסמוך על זה, דדווקא בחייתא, שאי אפשר לאכלו, אבל בזה שאפשר לאכלו חיישינן שימלך לאכלו ויחתה, אלא שבדיעבד יש לסמוך על זה, רק שלא יהא רגיל לעשות כן.

Summary:

The Rambam gives an example of *kdera chyta*: adding vegetables to a stew right before Shabbat. The Beit Yosef says that this shows that despite the food being ready that evening, the leniency is still applicable.

This seems to contradict the Rambam's explanation of עססיות ותורמוסין, that are prohibited because that they will probably cook that evening!

Even Ha'Ezel explains that if an entire pot of food is placed on the flame right before Shabbat, the leniency applies only if it will not cook at a relevant time that evening. But if something is added especially right before Shabbat, this action will remind us not to touch the pot until morning.

Most Poskim (Taz et al) do not accept this leniency. Though it seems like every food needs to be considered individually.

Colbo and Raavyah say that if the food is designated for the day, the leniency of *kdera chayta* may be applied. The Beit Yosef proposes to read the Tur this way. The Poskim generally rejected this leniency, but in dire need (for example: after the fact, when that is the main food they have for the Shabbat seuda) agree that it may be applied.

ב. Food that can be eaten raw

רא"ש מסכת שבת פרק ד סימן ב

רשב"ם היה מתיר לתת פירות סביב הקדירה אף על פי שאי אפשר להם לצלות קודם חשיכה. דקי"ל כחנניא דכל שהוא כמאכל בן דרוסאי וכו' ופירות כיון דנאכלים חיינן חשיבי טפי ממאכל בן דרוסאי ויותר הם טובים בלא בשול כלל ממאכל בן דרוסאי עד שיתבשל.

Rashbam reasons as follows: Chananya says that the *gezera* does not apply to food that has surpassed *ben deroasai*. The reason is that there is no concern about one stoking the coals under food that is already edible. If so, this should apply to any food that is edible, even if not fully cooked. Therefore there should be no difference between food that is cooked to minimal edibility, and food that is edible in its raw state!

Is this leniency only relevant according to Chananya? We will see that the Poskim who rule like Chachamim accept this leniency as well.

❖ הרחבות – האם אסור לבשל בשבת בישול פירות הראויים לאכילה כמות שהם?

❖ הרחבות – האם פסיקת רשב"ם מקובלת גם על הפוסקים נגד חנניא ואוסרים השהיית אוכל מבושל כבן דרוסאי? ועיון נוסף בפסיקת השולחן ערוך

The Mishna and beraita seem to contradict this leniency:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יט עמוד ב

משנה. אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום.

An onion may be eaten raw!

רא"ש מסכת שבת פרק ד סימן ב

ולא דמי לבצל וביצה דאסרינן לעיל [דף יט ב] אלא כדי שיצולו מבעוד יום. דביצה אין דרך לגומעה. ובצל אף על פי שאוכלין אותו חי לפעמים, אין טוב לאוכלו חי כמו תפוחים.

The Rosh explains that this leniency applies only to food that is eaten in its raw state as commonly as in its cooked state (like an apple).

What about water?

תלמוד בבלי מסכת שבת דף יח עמוד ב

תנו רבנן: לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין ותניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה ... כיוצא בו, לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה.

People drink cold water just as commonly as they drink hot! Why is water prohibited as part of the *gezera*?

1. **Rosh** – the issue is the baker, not the water

רא"ש מסכת שבת פרק א סימן לד

לא ימלא נחתום חבית של מים ... שמא תתקרר סמוך לחשיכה במוצאי שבת ויחתה בגחלים כדי שיאפה לאלתר משתחשך

The Berayta mentions the baker. The Rosh explains that this isn't a mere example; it is a fundamental part of the berayta. The baker is more concerned about the water remaining hot until after Shabbat, and therefore might be tempted to stoke the coals. This does not apply to people who simply want to have hot water on Shabbat.

2. **Tosafot** – water requires a more delicate balance, therefore more attention

תוספות מסכת שבת דף יח עמוד ב

לא ימלא נחתום כו' - כדמסיק גזירה שמא יחתה אף ע"פ שיש שהות הרבה להתחמם חיישינן שמא יצטנן לפי שרגילים לחמם על אש רפה ויהא צריך לחתות.

Water needs to be kept on a low flame, to avoid evaporation. Maintaining a consistent low flame (in a world that depends on coal to heat the food) is a tricky business. It requires more attention, and therefore one would be drawn to stoking the coals.

3. **Rambam** – water heats up fairly fast, and might be available in the evening, disqualifying it from being considered *kdera chayta*

רמב"ם הלכות שבת פרק ג הלכה יב

לא ימלא אדם קדירה עססיות ותורמוסין או חבית של מים ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה וישהה אותן, שאלו וכל כיוצא בהן, אף על פי שלא בשלו כל עיקר, כתבשיל שלא בשל כל צרכו הן, מפני שאינן צריכים בישול הרבה ודעתו עליהן לאכלן לאלתר.

4. Two proposals from the Magen Avraham

מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנד סעיף ט

אף על גב דמים ראויין לשתות יחיין –

א. מכל מקום אינן טובים כל כך כפירות

ב. או יש לומר דהכא מיירי דקא בעי ליה להדחה, ואז צריכים להיות חמין

ולפי זה אסור ליתן מים לתוך הקדירות שבתנורים אף על גב דמתכוין שלא יבקע הקדירה, מכל מקום הא קבעי ליה להדחה, וחיישינן שמא יחתה. לכן צריך ליתן מבעוד יום.

The Magen Avraham proposes two answers:

1. Water is not as good as fruit: what he means is that an apple and a baked apple can both be dessert. But hot water is decidedly different from cold water. Cold water is not a substitute if you want to drink coffee or tea!
2. The water is needed for washing dishes: in that case, the difference is even greater. The cold water is uncomfortable and not as effective. The difference between the cold and the hot is greater in this second case, since the designation is different.

(Elya Raba points out that the Rishonim all mention that the water will be used for drinking. Note the Rambam – דעתו לאכלם לאלתר – he intends on eating (drinking) them. So the second explanation might explain the Gemara, but does not comply to the Rishonim's interpretation).

❖ הרחבות – דחייה נוספת של שולחן ערוך הרב

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנד סעיף ב

אין צולין בצל וביצה או בשר ע"ג גחלים, אלא כדי שיצלה מבעוד יום משני צדדיו, כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישול.

סעיף ד

פירות שנאכלין חיים, מותר ליתנם סביב הקדירה אף על פי שאי אפשר שיצלו קודם חשכה.

סעיף ט

כיוצא בו לא ימלא חבית של מים ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה.

רבנות –
סימן רנג סעיף א
(החלקים השייכים לשיעור זה)
סימן רנד

Summary

קדירה חייתא, עססיות ותורמוסין

The Gemara (Shabbat 18b) says that one may leave uncooked food (*kdera chayta*) on the flame as Shabbat begins, despite the *gezera*, since a person assumes that it will not be ready that evening, there is no concern that he will be tempted to stoke the flames.

Despite this, the Gemara says that uncooked עססיות ותורמוסין may not be left on the flame. Why does the *kdera chayta* leniency not apply to them?

Rashi: they may not be ready on Shabbat day either. We learn here that it is not enough that the food cannot be ready on Friday night for the leniency to apply. It needs to be food that *will* get cooked by Shabbat day.

Rambam: they cook too fast, and can be ready for eating Friday night. The Biur Halacha explains that anything that can feasibly be ready at hours in which people may eat them Friday night cannot be considered *kdera chayta*.

Rav Hai Gaon: *kdera chayta* must be warm when Shabbat begins, otherwise one might be concerned that the warming will take too long and it won't cook.

Mishna Berurah says that *kdera chayta* applies to any uncooked food that will not be ready Friday night, whether it is hot or cold when Shabbat begins.

Chazon Ish says that the food may be warm, but not *yad soledet*, since that is already somewhat cooked. He adds that the food must be actually cold when placed on the fire, otherwise it will be too hot by the time Shabbat actually begins!

Rav Karelitz disagrees, positing that the *kdera chayta* is defined by whether it is cooked when the person accepts Shabbat, not when Shabbat objectively begins.

Mindset, reality and designation

The Rambam gives an example of *kdera chyta*: adding vegetables to a stew right before Shabbat. The Beit Yosef says that this shows that despite the food being ready that evening, the leniency is still applicable.

This seems to contradict the Rambam's explanation of עססיות ותורמוסין, that are prohibited because that they will probably cook that evening!

Even Ha'Ezel explains that if an entire pot of food is placed on the flame right before Shabbat, the leniency applies only if it will not cook at a relevant time that evening. But if something is added especially right before Shabbat, this action will remind us not to touch the pot until morning.

Most Poskim (Taz et al) do not accept this leniency. Though it seems like every food needs to be considered individually.

Colbo and Raavyah say that if the food is designated for the day, the leniency of *kdera chayta* may be applied. The Beit Yosef proposes to read the Tur this way. The Poskim generally rejected this leniency, but in dire need (for example: after the fact, when that is the main food they have for the Shabbat seuda) agree that it may be applied.

Food that can be eaten raw

Rashbam reasons as follows: Chananya says that the *gezera* does not apply to food that has surpassed *ben deroasai*. The reason is that there is no concern about one stoking the coals under food that is already edible. If so, this should apply to any food that is edible, even if not fully cooked. Therefore there should be no difference between food that is cooked to minimal edibility, and food that is edible in its raw state!

Is this leniency only relevant according to Chananya? We will see that the Poskim who rule like Chachamim accept this leniency as well (more on this in the הרהבות).

Two seeming contradictions to this:

The berayta says that onions are within the *gezera*: The Rosh explains that the leniency applies only to food that is eaten in its raw state as commonly as in its cooked state (like an apple).

The berayta says that a baker may not put up water right before Shabbat, presumably placing the water within the *gezera*:

1. **Rosh** – the issue is the baker, not the water. The baker is more concerned about the water remaining hot until after Shabbat, and therefore might be tempted to stoke the coals. This does not apply to people who simply want to have hot water on Shabbat.
2. **Tosafot** – Water needs to be kept on a low flame, to avoid evaporation. Maintaining a consistent low flame (in a world that depends on coal to heat the food) is a tricky business. It requires more attention, and therefore one would be drawn to stoking the coals.
3. **Rambam** – water heats up fairly fast, and might be available in the evening, disqualifying it from being considered *kdera chayta*
4. Two proposals from the **Magen Avraham**: 1. Cold and hot water serve purposes that differ more broadly than fruit that is or is not cooked. 2. The water is needed for washing dishes – deepening the difference between the uses.

With this we have ended learning about the *gezera* prohibiting leaving the food on the flame as Shabbat begins. Next unit will deal with the *gezera* prohibiting enveloping the food, הטמנה, with which we will end the series on cooking on Shabbat!